

Přátelské vztahy Česka a Bosny a Hercegoviny mají své historické trvání a význam. Po okupaci Bosny a Hercegoviny roku 1878, kdy Češi a Bosňané a Hercegovci žili téměř čtyřicet let ve společném státě Rakousko-Uhersku, přichází do Bosny kromě vojáků poměrně značný počet českých úředníků, technických odborníků, učitelů, lékařů, hudebníků, řemeslníků a dělníků.

Podle sčítání obyvatelstva z roku 1910 žilo na území Bosny a Hercegoviny 7 045 Čechů. Od počátku 20. století jsou v Sarajevu registrovány spolky Český lidový vzdělávací výbor a Česká beseda, které nebyly důležité jen pro udržování národního vědomí a identity v české kolonii, ale měly i širší kulturní význam. Tak například Česká beseda organizovala v letech 1910–1914 první pravidelná loutkářská představení pro děti v Bosně a Hercegovině.

Od svého příchodu do Bosny a Hercegoviny se Češi významně zasloužili o rozvoj bosensko hercegovského hospodářství, školství a kultury. V některých oblastech byli Češi průkopníky. Například muzeální pracovníci a archeologové: Karel Patsch, František Fiala, Karel Malý, Václav Radimský, Otmar Reiser. První podrobnou geologickou mapu Bosny a Hercegoviny sestavil Friedrich Katzer. Autorem první bosenskohercegovské bibliografie byl Fer-

dinand Velc. Mezi špičkové lékaře své doby se řadili Karel Bayer (ředitel Zemské nemocnice v Sarajevu), Anna Bayerová, Bohuslava Kecková. Zvlášť silný vliv měli v Bosně hudebníci: František Matějovský, Bohumír Kačerovský, Jaroslav Plecítý, Rudolf Zamrzla, Vilém Gustav Brož, a jiní. V etnomusikologii to byl Ludvík Kuba.

Desítky českých architektů po celé Bosně a Hercegovině postavili řadu reprezentativních budov: Zemské muzeum, Národní divadlo, budovu hlavního soudu (tzv. Palác pravdy), františkánský klášter, evangelický kostel, synagogu – všechno v Sarajevu, hotely Bosna a Austria na Ilidži, atd. Mezi ně patří například architekti Karel Pařík, Jan Kotěra, Carlo Pánek, August Butscha, Franc Blažek, Josef Pospíšil, Josef Pokorný, Ladislav Lauda, Leopold Veltovský. Desítky akademických malířů zanechali stovky prací, tematicky vázaných na Bosnu. Vzhledem k tomu, že v době osmanské správy nebylo v Bosně malířství nijak zvlášť pěstováno, mají práce českých malířů pro Bosnu a Hercegovinu mimořádný význam. Zmíňme alespoň některé z umělců: Jan Mrkvička, Antonín Chittussi, F. B. Zvěřina, Alfons Mucha, Karel Liebscher, Jaroslav Riegel, Josef Drahoňovský, Josef Barda, Milan Havlíček. I počátky bosenské fotografie jsou vázány na česká jména: František Topič, Ferdinand Velc, Jaromír Studnička, Ludvík Kuba, Karel Liebscher, M. Šulc, Karlo Pac, Leo V. Anderle, Raimund von Stillfried-Ratenicz a další.

Také nejlepší český fotograf ve své době Rudolf Bruner-Dvořák navštívil v letech 1904 až 1911 několikrát za sebou BaH (Bosnu a Hercegovinu), ale jeho dílo je bohužel v BaH zcela neznámé, i když jedinečným způsobem vystihuje atmosféru této země na začátku 20. stol. Domnívám se, že jde o nejdůležitější kolekci historických fotografií BaH (čítá na 500 záběrů). Umělecká úroveň jeho fotografií, jejich dokumentárně-etnografický význam a počet přesahují nejhodnotnější díla dochovaná v Bosně a Hercegovině. Neopakovatelné zachycení Bosny z tohoto období v podobné kolekci nemá obdoby. Bosenské fotografie Rudolfa Brunera-Dvořáka jsou jednou z nejzajímavějších a nejzácnějších kapitol z bohaté historie česko bosenských kulturních vztahů.

Věřím, že tato výstava významně přispěje k oživení vzpomínek na minulé časy, na způsob života v Bosně a Hercegovině, pozorovaný očima a objektivem přítele této země.

Velvyslanectví Bosny a Hercegoviny v Praze ctí a potěšením spolupracovat s Moravským zemským muzeem v Brně na uskutečnění této výstavy. Jsme si jistí, že tato výstava vzbudí zájem odborné veřejnosti, ale i ostatních návštěvníků, kteří ji uvidí jak v Česku tak i v Bosně a Hercegovině.

IVAN ORLIČ

Velvyslanec Bosny a Hercegoviny v Praze